

Kačja jajca v okolici Ljubljane

Besedilo in foto: Katarina Šoln

Bil je eden tistih nezno vročih avgustovskih dni, temperatura se je povzpela celo do 40 °C, ko me je po telefonu poklicala babica. Pa ne da bi mi povedala, kakšen pulover mi bo spletla za božič ali da je pravkar spekla jabolčno pito. Ne. V kompostu je našla kačja jajca.

Seveda sem najprej pomislila, da je zanje mogoče zamenjala prazne polžje hišice ali kaj podobnega, toda ko mi je poslala fotografijo, sem ugotovila, da ima prav. Čez nekaj časa mi je sporočila, da so se mlade kače že začele izlegati, da vse kar gomazi, kot se je izrazila. Veliko ljudi se strašansko boji plazilcev, pa naj bo to modras (*Vipera ammodytes*) ali le slepec (*Anguis fragilis*). Na srečo moja babica ne spada v to kategorijo, saj se zaveda, da so kače pomemben člen v prehranjevalnem spletu. Vseeno pa jo je zanimalo, kakšne kače so se pojavile na njenem vrtnu. Hitro sem jo lahko pomirila, saj v Sloveniji jajca ležejo zgolj nestrupene kače, medtem ko so strupenjače in smokulja (*Coronella austriaca*) živorodne – kotijo žive mladiče, ki so oviti le s tanko in po navadi prozorno opno.

Pozno popoldne sem še sama odšla pogledat to nenavadno odkritje. Na žalost me je na Glincah, v vasi, ki leži ob začetku poti na Toško čelo, pričakalo vse prej kot gomazeče kačice. V kompostu so ležala rahlo podolgovata bela jajca, dolga 3 cm. Na otip so bila nežna, mehka, skoraj kot plastika in nikakor ne tako trda kot kokošja. Ob skupku trinajstih jajc, nekatera izmed njih so bila rahlo vdrtta, sem opazila posušenega kačjega »juvenilca«, ki ni meril več kot 15 cm. Iz jajc je gledalo nekaj – na žalost – prav tako izsušenih kačjih glav. Ker je bila tempera-

Bela in rahlo podolgovata kačja jajca sem odkrila 7. avgusta 2013 na Glincah. Nekatera izmed njih so bila vdrtta, kar je nakazovalo, da se iz njih kače ne bodo izlegle. Izvaljeni mladiči so v povprečju dolgi 15 cm, a zelo hitro rastejo – v prvem letu lahko presežejo tretjino dolžine odraslih kač.

Mlade belouške (*Natrix natrix*), ki so pogledale iz najdenih jajc, so bile slepe, kar je nakazovalo, da je šlo pri inkubaciji nekaj narobe, saj imajo sicer zdravi mladiči normalno razvite oči.

tura v tistem času res ekstremna, je bilo v notranjosti komposta verjetno podobno kot v pečici, zato je izginila vsa vlaga, z njo pa tudi kačja življenja. Eno izmed kač, ki so gledale iz jajca, sem potegnila ven, da bi tako lažje določila, za katero vrsto gre, saj se tega iz posušene kače ni dalo razbrati. Dve svetlo rumeni lisi ob strani glave, ki sta bili zadaj obrobljeni s črno liso, sta bili jasen znak, da gre za belouško (*Natrix natrix*). Njeno telo je ponavadi olivno zelene, sivorjave ali črne barve, v mojem primeru pa je bilo rahlo sivkaste barve. Na trebušni strani je imela značilen črno-bel vzorec.

Ta kača iz družine gožev (Colubridae) je razširjena po celotni Sloveniji z izjemo skrajnih visokogorskih predelov. Pogosto se zadržuje ob stoječih ali tekočih vodah, ker se večinoma prehranjuje z dvoživkami, prav tako jo lahko najdemo tudi na poljih, v svetlih gozdovih, vrtovih in celo v mestnih parkih. Samice beloušk, ki lahko v dolžino zrastejo tudi do 200 cm, so večje od samcev, saj ti v povprečju ne presegajo 110 cm.

Julija ali avgusta samice izležejo 11 do 50 jajc, ki jih odlagajo v gnijoče kupe listja, kompost, gnoj, žagovino ali drug razkrajajoč se material, ki oddaja toploto in s tem omogoča boljšo inkubacijo. Čeprav je visoka temperatura pomembna za pravilen razvoj jajc, je previsoka lahko tudi usodna – kar se je pokazalo pri najdenih jajcih, kjer so vsi mladiči klavrno končali.

Kompost, kjer so bila najdena kačja jajca, stoji na oddaljenem delu vrta, blizu katerega se dviga betonski zid, preraščen z grmovjem. V okolici je zapuščen travnik, ob katerem je s potokom omejen rob gozda. Zaradi razkrajajočega se materiala, ki oddaja toploto in s tem omogoča inkubacijo jajc, je kompost kačam primeren prostor za odlaganje jajc. Na tem območju so bile v preteklosti belouške že opažene.

Nekaj jajc je bilo videti v redu, zato sem se odločila, da jih še naprej pustim v kompostu in opazujem, ali se bo vseeno kaj izleglo iz njih. Po nekaj tednih opazovanja sem razočarano ugotovila, da iz te moke ne bo kruha, saj jih je vročina takrat že dobesedno sežgala.

Čeprav mladih kač nisem dočakala, sem vseeno spoznala, da je človek povezan z naravo bolj, kot si to sam upa priznati. Tako nevede sobivamo s številnimi živalskimi vrstami, tudi s kačami, ki zaradi primerne habitata, kot so komposti, nepričakovano pridejo k nam v goste. Upam, da nas bodo obiskale tudi naslednje leto. ☘